

Ilmub kord nädalas.

TOIMETUS JA TALITUS:	TELLIMISE HIND:	KUULUTUSTE HIND:
Tallinn, Pagari tän. № 1, tuba 25-a (Sõjaministeeriumi majas). Awatud kella 1/2 9—15. Telefon 1-63 (Sõjawäe keskjaamast).	Aastas Mk. 300 Poolesaastas „ 150 Weerandaastas „ 75 Üksiknummer 15 marka.	1/1 lehekülge Mk 3600 1/2 „ „ 1800 1/4 „ „ 900 1/8 „ „ 450 1/10 „ „ 250

№. 5.

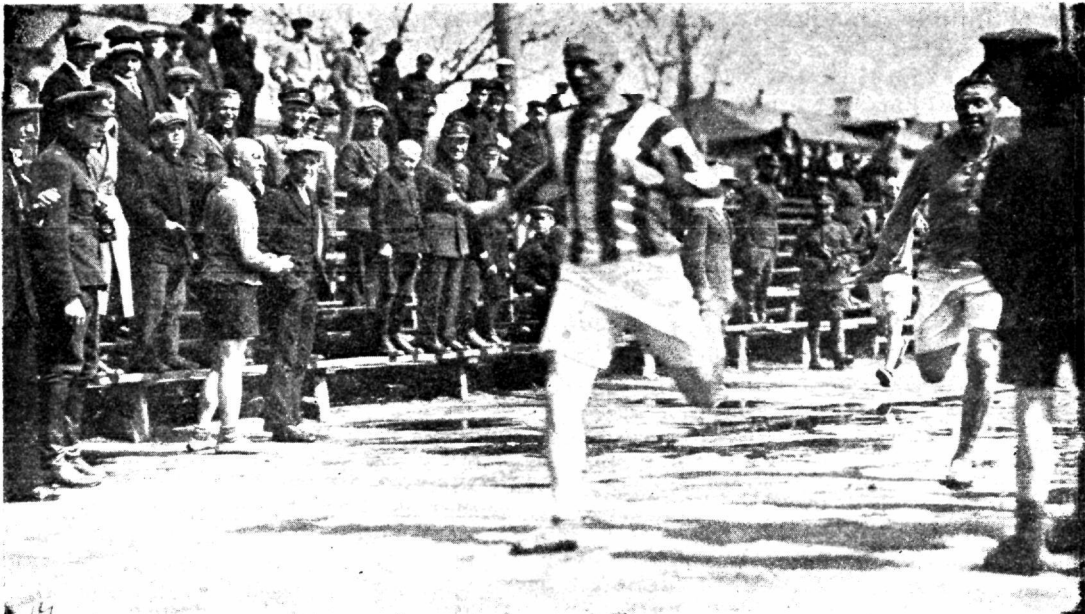
Neljapäewal, 7. weebruaril 1924.

VI aastakäik.

S I S U: J.: Sport kaitsewäes (kolme pildiga). — M. P.: Majanduslisest asjaajamisest. — A. Leht: Kuritegewus meie kaitsewäes — Wabadusristi kawalerid kindral Soots ja kolonel N. Reek (kahe pildiga). — W. Kruus: Kalifeed. — ms—: On seda waja? — Bibliograafia. — Segateated. — Ametlikud teated. — Küsimused ja kostused. — Kõigile wäeosadele ja wabadussõjast osawõtnuile. — Toimetusele saadetud kirjandus.

Sport kaitsewäes.

Foto K. Akel.

Teatejooks ümber Tallinna 27. mail 1923.

Noorem-leitnant Alew (10. jalgwäe rüg.) toob teate esimesena kohale.

Sporti on meie kaitsewäes alati harrastatud. Kuid sõjaolud takistasid esialgul tema arenemist. Ka puudusid asjatundjad ja wilunud jõud, kes kaitsewäelastele spordi tähtsust oleksid selgitanud ning laiemad hulgad kaasa kiskunud. Alles wabadussõja lõppedes wõib kaitsewäes spordi tõusu märgata. Tehakse esimesed katsed wõist-

luste pidamiseks, asutatakse jalgpalli meeskondi. Need on ühtlasi ka esimesed organiseerimise sammud.

Tähtsa tõuke spordiliikumisele andis 1921 a. Tallinna garnisoni ülema kindralmajor Hunt'i korraldus spordikomisjoni loomiseks. Wäeosade esitajate üldkoosolekul walitud komisjon, kui tunnustatud

organisatsioon, alustas tööd juba laiemates raamides. Korraldatakse järjekindlalt võistlusi, ning huvi spordi vastu tõuseb kaitseväes alata. Et sportline liikumine tarvit kaitseväge waldaks ja et tolaeagsest sportlisest seisukorrast üldist pilti saada, korraldatakse 1922 a. Tallinnas esimesed üleriiklised kaitseväe kergejõustiku võistlused. Kokku on tulnud üle 200 võistleja, kuid tagajärjed on suuremalt osalt nõrgad. Domineerivad üksikud seltsidesse kuuluvad ja kaitseväes teenivad sportlased. Parem on juba raskejõustik, mis meie rahwa iseloomule ja tugewale kehaehitusele wastawamana näib. On ju eestlase piht mulla põue kündes ning harides sitkeks ja tugewaks kujunenud. Raskejõustiku võistlused annawad üllatusi. Ilmuwad maa nooredmehed, kes harjutamata ja palja jõuga meile, linnalastele, üllatawaid raskusi tõstawad. Nime-tada oleks Mölder'it, Mändmets'a ja Koltmann'i, kelledest ajajooksul klassilised tõstjad välja on kujunenud ning kes lähemas tulewikus ilmarekorde töotawad üles seada. Ka maadlus on edukas. Wärter, kes möödunud Göteborgi olümpiaadil ilma tugewamatega võisteldes teise koha omandas, on kaitseväest wõrsunud ja siin oma esimesed sammud maadlusmatil teinud. Raskejõustiku arendamiseks on tänuwäärt tööd teinud laialt tuntud sportlane A. Ohaka, kes mitmedki oma hoole ja juhatuse alla on wõtnud ning ilma mingisuguse tasuta, puhtast huwist spordi vastu, alata kuni käesolewa silmapilguni kaasa on töötanud.

Läinud aastal korraldati II üleriiklised kergejõustiku võistlused. Häälmeel wõis konstateerida, et kergejõustik aasta jooksul suure hõppe edasi on teinud. Tagajärjed on kaitseväe kohta enam kui rahuloldawad. Nii katab wanem allohwitser Kesküll, inseneri pataljonist, lühikesemaa jooksul (sprinteril) 100 m ajaga 11,3 sek. ning wõidab pärastistel Eesti esiwõistlustel oma konkurendid. Reamees Rosenblatt, 10. rügemendist, tõukab kuuli 13,02 m, heidab ketta 36,67 m, ainult paari cm wõrra omast konkurendist, paremast kettaheitjast, Frese'st maha jäädes. Oda lendab weltweebel Uibopuul, inseneripataljonist, 50m kaugusele. 1500m stardis on üle 20 mehe, kes kõik maa vähem kui

5 minutiga lõpetawad. Peab tähendama, et paremate tagajärgede saawutajad on kõik päälinnas asuwad wäeosad, kuna prowintsis seiswad wäeüksused maha jääwad. Kahjuks on see paratamata, sest kaugemal puuduwad sellekohased wilunud jõud, kes sporti samale tasapinnale suudaksid tõsta. Kuid loota on, et tulewik asjad parandab, ja wäeosad ise hoolt saawad kandma, et wastawatele kohtadele teguwõimsad ja asjatundjad isikud kutsutakse. Jõududest meil puudust ei tohiks olla.

Mis Tallinna garnisoni puutub, siis on ta võistlusi igal spordialal püüdnud korraldada. On peetud võistlusi suusatamises, kiiruisutamises, jalgpallis, pallimängudes, ujumises, murdmaa-jooksudes, wehklimes ja wõimlemises. Wiimased kaks ala on meil söödis, mis aga lubamata, sest need on ometi kaitseväe tähtsamad spordiharud. Wõimlemises oli wiimastel garnisoni võistlustel teistest ees Sõjakool, kus wõimlusinstruktorid tagajärjekalt tööd on teinud. Üllatuseks oli teine sõjawäe õppeasutus, allohwitseride kool, kus küll wastawad õppejõud olid, kuid võistlustele pani ta ainult ühe võistleja välja. Ja seegi oli kadettidest wõimiste poolest klass madalamal. Selle eest oli aga allohwitseride koolis wehklemine paremal järjel.

Wiletsal järjel on meil ka puht sõjawäeline sport, nagu gruppide võistlused täielistes lahingu rakmetes. Nii wõtsid üleriiklistel võistlustel terwest kaitseväest ainult 4 meeskonda rakmetes murdmaa võistlustest osa. Ka siin tuleb wäeosade ohwitseridel algatust teha, asja vastu rohkem huwi tunda.

Teised spordiharud on kaitseväes wõrdlemisi häid tagajärgi annud ja töotawad tulewikus weelgi paraneda. Igatahes tuleb loota, et ühesuguse huwiga kõigi spordialade harrastamisele asutakse ja nad ühesugusele tasapinnale suudetakse wiia. Wäljawaated ei tohiks ses suhtes puududa, sest kaitseväe juhtiwad ülemad on omas enamikus spordi vastu häätahlikkust ja wastutulekut üles näidanud.

J.

Majanduslisest asjaajamisest.

Sest ajast, kui lõppes sõda, on ajakirjanduses tihti nurisetud kaitseministeeriumi eelarwe suuruse üle. Ei saa öelda, et ajakirjandusel selleks põhjus oleks puudunud. Alles viimasel ajal on intensiivsemalt hakatud kulude vähendamiseks teid otsima, selleks muu seas kärpimisi tehaste staapide koosseisudes.

Koosseisude kitsendamisega peab käsi käes käima asjaajamise lihtsustamine; vastasel korral kannatab selle all töö korralikkus. On küll mõned lihtsustused ellu viidud (lauaregistrite sisseseadmine,

põhjendatuks leitud soovid wastawate organide poolt tarwilist tähelepanu leiaksid. Minu ettepanek ei käi praeguse asjaajamise uutele alustele rajamise, waid selle korraldamise kohta. Uue korra loomist jääme ootama wäljatöötamisel olewalt majapidamise seadlusest. Et wiimase walmisamine arusaadawalt üle öö ei saa sündida, waid aega ja kaalumist nõuab, siis peame katsuma senikaua praegust korda lappida.

Teen omalt poolt algust mõnede wähemate soowiawaldustega.

Teatejooks ümber Tallinna 27. mail 1923.

Foto K. Akel.

Wõitja — 10. jalgwäe rügemendi meeskond.

majandusliste päewakäskude ärakaotamine jne.), kuid on weel mõndagi, mis järjekorda ootab. Ei saa siin märkimata jätta, et keskasutused wäeosade asjaajamise lihtsustamise küsimustele seni õige wastutulematud on olnud, olugi, et nende kohus oleks selle läbiwiimiseks kõik teha. Tõenduseks tuletan meele majandusliste päewakäskude ärakaotamise loo, mis, hoolimata sellest, et ta wäeosade poolt rõhuwa enamusega tarwilikuks tunnistati, mõne keskasutuse poolt omal ajal wälja naerdi; alles kuni tüütuseni pääiekäimiste järele lahenes asi wiimaks jaatawalt.

Oleks soowitaw, et asjaajamise lihtsustamise alal rohkem sõnawõtjaid oleks ja

1) On täiesti ülearune sõduritele wäljajagatud jalanõusid ja ihupesu (tabel nr. 1) wararaamatus arwel pidada. Warustamise seadluse järele (§ 26) lähewad wäljaantud jalanõud ja ihupesu igal juhusel sõduri isiklikuks omanduseks, wälja arwatud neile sõduritele wäljaantud saapad, kes enne nelja kuud sõjawäeteenistuses olemist wabastatakse. Wiimased juhused on harwad, ja needki saapad lähewad mitte riigi, waid wäeosa omanduseks. Isegi wene sõjawäes, kus paberlikkusest palju lugu peeti ja warustamist üldjoontes samasisulise seadluse järele teostati kui meil, ei kantud sõdurite kätte antud jalanõusid ja ihupesu wararaamatusse.

Tabel nr. 1 arwestamine warustuse wararaamatus toob asjata tööd ja paberi kulu. Rohkem tööd nõuab mahakustutamise. Asjade kandwuse tähtajad on mitmesugused. Tuleb walwata, millal igalühel tähtaeg lõpeb, ja selle kätte jõudmisel nimekiri kokku seada selle üle, kelle omanduseks warustus läinud. Nii tuleb selleks, et maha kustutada wararaamatust ühte poolaasta jalanõude ja ihupesu annust, kokku seada 5 nimekirja 1½ a. teenijatele ja 5 nimekirja 2 a. teenijatele (üks poolsaabaste, sääreside-mete ja kinnaste, teine alussärkide ja aluspükste, kolmas jalarättide, neljas käte-rättide ja taskurättide ja wiies soojade jalarättide pääle). Nende nimekirjade 2 teisendis kirjutamine, kontroleerimine ja raamatutest läbikandmine on kõik kasuta ja tarbeta tööjõu ja paberi kulu, millest ei kontroleerimise, warustuse allesoleku ega ka muus mõttes kasu ei ole. Ka kontrolli rewideerimise otstarbeks ei ole sissekannete tegemine tarwilik. Wäeosa on kohustatud seadluse järele (§ 10 ja Warül käsk nr. 16—1923 a.) kontrollile esitama aruande selle kohta, kui palju oli jalanõusid ja ihupesu õigus tarwitada. Tegelik tarwitus on wäeosa sisemine asi, mis seadluse mõiste järele kontrolli rewideerimisele ei kuulu. Wäeosa vähem tarwitada ei saa, kui tal õigus tarwitada oli, sest iga sõdur peab oma osa saama, wastasel korral awal dab ta kaebtust. Minnes wälja seisukohast, et jalanõude ja pesu kompanii wararaamatusse sissekandmine tingimata tarwilik, ja olles järjekindl peaks ka samas tabelis nr. 1 ettenähtud ja wäeosa töökojas sõduri saabastele allalöödud pooltallad ja kantsaplekid wararaamatus arwestama, neid säält pääle kandetähtaja lõppu maha kustutades. Wiimast aga seni weel nõutud ei ole.

Jalanõude ja ihupesu arwestamise alal peaks sisse seata järgmine kord: a) wararaamatus arwestada ainult ladus olewad; b) sõduritele wäljajagatud maha kustutada wararaamatust mitte kandetähtaja lõpul, waid kohe wäljajagamisel; c) wäljandmine märkida ainult sõduri isiklikku raamatusse ja sõduritele wäljajagatud warustuse raamatusse (worm nr. 36 — Warül k. nr. 12—1920 a.), wiimases allkiri wõtta kättesaamise üle; d) enne nelja kuud teenistusest wabastutelt ärawõetud saapad sisse kanda wäeosa wälja teeninud warustuse raamatusse.

Niisuguse korra sisseseadmist on palutud wäeosade ja komisjonide poolt roh-

kem kui üks kord, kuid on jäänud seni hütidjaks hääleks laanes.

2) Tuleks ära jätta Warül käsu nr. 20—1923 a. järele sisse seatud wõladokumentide kirjutamine nende summade pääle, mis ei kuulu mitte otseteeliseks wäljamaksmiseks saajatele, waid wäljajamiseks teiste isikute läbi nimekirja järele (näit. palgad). Niisugusel korral olid omad paremused tol ajal, kui wäeosad said raha jookswate arwete kaudu, et wähendada asjata sisse maksmisi Sõmin'i krediidi uuenduse arwele. Kuna nüüd wäeosad raha krediidi arwete kaudu saawad ja krediidi arwelt kord wäljakirjutatud summad kuluks tulewad lugeda (waata R. T. nr. 6/7 — 1924), siis on mõnesugustel põhjustel nimekirja järele wäljamaksmata jäänud raha krediidi uuenduse arwele sisse maksmine möödapääsemata ja wõladokumendi kirjutamine sellega muutunud asjata tööks.

Sel alal oleks soowitaw: a) nimekirjade järele wäljamaksmisele kuuluwad summad harilikus korras orderiga otsekohe kuluks kirjutada; b) mõnesugustel põhjustel wäljamaksmata summade kohta teha nimekirjale märkus, missuguse kwiitungi järele krediidi uuenduse arwele makstud; c) kuni nimekirjade majanduse ülemale tagasi toomiseni wõtta ajutine allkiri raha saamise üle rahakande raamatus. Wiimases allkirja wõtmine nõuab märksa vähem tööd kui wõladokumendi kirjutamine ja kustutamise märkuste tegemine.

3) Tuleks ära jätta kalkulatsioon (Warül käsk nr. 11—1923 a.) weoabinõude ja hobuseriistade juhuslisteks ettenägemata parandusteks nõutawate vähemate parandussummade eelnõudmiste juurest. Üks wäeosadest nõudis juhuslisteks parandusteks vähema summa. Eelnõudmine saadeti tagasi kalkulatsiooni juurelisamiseks. See nõue on asjata paberlikkus, sest on wõimata ette näha, mis nimelt lähematel nädalatel katki läheb. Kui arwata, et katki läheb rumm ja shleid ja nende pääle kalkulatsioon teha, tegelikult aga katki läheb ais ja rang, mis kasu on siis keskasutusel kalkulatsioonist ja wäeosale rahast, sest tegelikult katkiläinud osade paranduseks mittekatkenud rummu ja shleide paranduseks nõutud raha niisugusel korral tarwitada ei tohi.

4) Tuleks ära jätta igakuused teated hobuseriistade seisu üle. Muutused nende seisus wõiwad tulla, ja sedagi harwa, Intendantuuri Osakonna kraamiladust

juuresaamisel ehk sinna äraandmisel, missugused andmed woori jaoskonnal isegi olemas.

5) Tuleks ära jätta igakuused teated weoabinõude paranduse käigu üle, sest wäeosad teewad harilikult ikka ainult wähe- maid jookswaid parandusi, mis weoabinõude seisukorda suuremat ei muuda. Tarwiduse korral wõiks teatada igakord kapitaalsete remontide tegemisest. Weoabinõude seisukorda saab näha väga hästi Warül käsu nr. 17 — 1923 a. järele antawast poolaasta aruandest.

6) Tuleks ära jätta igakuused nimekirjad olewate hobuserautajate üle. Tarwi-

duse korral kohustada wäeosi teatama muudatustest.

7) Tuleks ära jätta igakuused teated olemasolewa sidewaranduse seisu üle. Tarwiduse korral kohustada wäeosi teatama muudatustest ehk saata nimekirjad üks ehk kaks korda aastas. Rahuajal on selle ala waranduse seisus muutused õige wäikesed.

8) Eelnõudmised warustuse pääle tuleks saata kahes teisendis, mitte kolmes nagu senini. Ei ole juhtunud weel nägema, et kolmandat teisendit Warustuswalitsusele möödapääsemata tarwis oleks. On asjata paberi kulu. M. P.

Kuritegewus meie kaitsewäes.

A. Leht.

Tuleb konstateerida, et eksimised sõjawäe teenistuse kohuste alal läinud aastal on kaswanud. Näiteks wõeti wastutusele kuritegude eest ülemuse isiku ja aluwuse wahekorra wastu 1922 a. 8 isikut, 1921 a. 25, läinud aastal aga 29, kelledest kõik süüdi mõisteti ja karistati: sunnitööga 2, distsiplinaar wäeosas paigutamisega 18, muude karistustega 5.

1921 aastal, mil kaitsewägi sõja järele arwuliselt hulga suurem oli ja palju halwemini distsiplineeritud, tuli nimetatud kuritegusid vähem ette. Mis kuritegude kaswamise otsekohesed põhjused, on raske öelda. Kui arwesse wõtta, et rahuaja teenistusele üle minnes sõduritelt rohkem nõudma hakati, muutus alluwate ja ülemate wahekord halwemaks, seda enam, et kommunistid agaramalt kaitsewäelaste hulgas kihutustööd olid tegema hakanud. Suurem protsent wastuhakkamistel langeb meriwäelaste pääle.

Wäejooks ja omawoliline lahkumine on paiseks, millest ükski sõjawägi lahti ei saa. Nii on see ka meil. Eestlasele ei ole kunagi sõjawäe teenistuse kohustus meeldinud. Sõjawäe teenistuse pääle, eriti wene wäes, on eestlane ikka wastumeelselt waadanud. Wene ajal oli see loomulik. Inimene paisati wõõra rahwa hulka, täiesti wõõrastesse oludesse, keele tundmatu tegi meele weel rohkem kibedaks. Selle kõige tõttu tuli eestlaste seas, kes iseseiswalt olid harjunud elama, õige suur protsent sõjawäe-

teenistusest kõrwaleholdmisi ette.

Praegu, kus teenida tuleb hoopis teistes tingimustes, ja mis pääasi — omal maal, on wäeteenistusest kõrwaleholdmine andeksandmatu kuritegu. Seda lühikeseajalist kohustust, mis kodaniku pääle pannakse, ei ole raske kanda. Kuid sellest hoolimata on weel wäejooksikuid. Möödunud aastal anti kohtu alla 82 wäejooksikut ja omawoliliselt lahkujat, kellest 72 süüdi mõisteti. Wäejooksikuist pandi 38 raskemaid karistusi (sunnitöö ja wangirood) kandma. Need andmed on sõjaringkonna kohtu tegewuse kohta, kuid pääle selle on ka rügemendi kohtutes ja distsiplinaarsel teel omawoliliselt lahkujaid karistatud.

Wäeteenistusest kõrwaleholdmist usulistel põhjustel tuleb ikkagi weel ette, kuigi meie põhiseadus usulistel põhjustel mingit kergendust ei tee. Wene wäes püüti asja sellega lahendada, et „usulised“ riwitu kohtadele määrati. Meie „usulised“ on pääasjalikult adwentistide seast, kelle usk keelawat tapariista tarwitamast. Juba püssi kättewõtmise olla andeksandmatu patt. Niisuguseid tõekspidamisi kaitsewäes tunnustada ei wõi. Siis leiaks igaüks omale põhjenduse, et õppusest eemale hoida riwitu kohale paigutamiseks. Sõjakohus on karmide karistustega sell enähtuse wastu astunud.

Petmise teel wäeteenistusest kõrwaleholdmisi on vähem ette tulnud, weel vähem aga enese wigastamist mis mõni aasta tagasi kohutawaks oli tõusnud.

Wabadusristi Kawalerid.

*Kindralstaabi kindral-majoor J. Soots,
Wabaduse Risti 1. liigi 1. järgu kawaler.*

Jaan Soots, sündinud 12 märts. 1880 Helmes, Wiljandimaal Eelhariduse saanud õpetajate seminaris Riias. Wilno sõjakooli 1904 a. 1. järgu diplomaadiga lõpetanud ja alamleitnandiks ühendatud. 1905 a. Wene-Jaapani sõjast osa võtnud. Nikolai sõjaväe akadeemia 1913 a. 1. järgu diplomaadiga lõpetanud. Ilmasõda tabas teda kompanii ülemana, mille järele ta 16 korpuse käskude täitjaks kindralstaabi ohvitseriks määrati, kus ta mitmel ajal tegew oli ja talle mitmed wastutusrikkad ülesanded anti. 1916 a. kewadel, kui Brussilow pääletungimist algas, lahkus kapten Soots 16. korpuse staabist, et nende diwiiside ja brigaadide staapideks teenida, kes nimetatud pääletungist osa võtsid. 1916 a. sügisel ühendati kapten Soots alampolkownikuks ja määrati XI armee staabi juure käskude täitjaks ohvitseriks. 1917 a. jaan. määrati ta nimetatud staabi alla kuuluwate õhujõudude käskude täitjaks ohvitseriks. Sama aasta kewadel lõpetas alampolkownik Soots Kiiewis lendur-waitlejate kooli. Mais 1917 komandeeritakse ta ülemjuhataja telgi juure.

Nowembris 1917 a. tuli alam-polkownik Soots kodumaale eesti sõjaväge looma ja korraldama. Oli 1. eesti diwiisi staabi ülemaks, ajutiselt ka diwiisi ülemaks. 3. aprillil 1918 a. ühendati al-polkownik Soots polkownikuks. Okupatsiooni-ajal töötas ta salaja Eesti enesekaitse korraldamise kallal. Okupatsiooni lõppedes, 1918 a. sügisel, hakkas polkownik Soots agaralt eesti wägesid korraldama. 24. dets. 1918 a. määrati ta operatiiv-staabi ülemaks, ja staabi ümbermoodustamisel 24. weebr. 1919 — ülemjuhataja staabi ülemaks. 17. septembril 1919 a. ühendati polkownik Soots sõjaliste teenete eest kindral-majoriks. Detsembris 1919 a. määrati ta Tartu rahukonwerentsi liikmeks. Jaanuari algul 1921 a. lahkus kindral-majoor Soots tegewast sõjaväe teenistusest, et Riigi-

*Kindralstaabi kolonel N. Reek,
I liigi 2. järgu ja II liigi 2. ja 3. järgu Wabaduse Risti
kawaler.*

kogus riigi ehitamise tööd jätkata. Sama aasta jaanuari lõpul kutsuti ta sõjaministri kohale, kus ta kuni 2. aug 1923 tegew oli.

Pääle Wabaduse Risti I liigi 1. järgu on kindral Sootsil 5 Wene aumärki, Läti Karutapjate ordu aumärk ja Poola „Polonia Restituta“ aumärk.

*

Nikolai Reek, sündinud 1. weebr. 1890, pärit Saaremaalt. Lõpetanud Tshugujewi sõjakooli. Kõrgema sõjaväelise hariduse saanud Nikolai Sõjaväe Akadeemias Wene sõjaväes teenides wõttis ilmasõjast tegelikult osa. Eesti wabadussõjast wõttis kolonel Reek osa alguses 5. jalgwäe polgu ülemana, siis 1. diwiisi staabi ülemana ja wiimaks 3 diwiisi staabi ülemana.

Oma suurte teenete eest Eesti wabadussõjas ühendati Reek Ajutise Walitsuse poolt kindralstaabi koloneliks 1. septembril 1919.

1. juulil 1921 nimetati kolonel Reek kindralstaabi kursuste juhatajaks ja kaitsewäe õppeasutuste inspektoriks.

Septembris 1923 komandeeriti kolonel Reek Wabariigi Walitsuse otsusel Prantsuse kõrgemasse sõjakooli oma sõjaväelist haridust täiendama.

5. rüg. ülem olles, saawutas kolonel Reek, et 5. rüg. ajal, kus meeolu sõjaväes langenud, enamlaste pääletungimistele wisalt vastu pani ning wiimati Wetla weski juures, ise pääle tungima hakates, punaste eelwäed purustas Sõjas Landeswehri vastu ilmutas kolonel Reek suurt oskust wägede juhatamisel ja meelekindlust. Nimetatud operatsioonides üles näidatud isiklise wahwuse eest on kolonel Reek'ile II liigi 2 ja 3. järgu Wabaduse Risti annetatud. Pääle Wabaduse Risti on kolonel Reek weel 6 Wene aumärgi, Läti Karutapjate ordu aumärgi ja Poola Wabariigi Sõjaristi kawaler.

Eksimised walweteenistuse alal on wõrdlemisi wähenenud. Terwe kaitsewäe kohta on ainult 13 juhtumist ette tulnud. Eelmistel aastatel sai wahiteenistus paljudele kaitsewäelastele saatuslikuks. Kas ei olnud walwurid küllalt tuttawad oma kohustega, wõi oli siin tegemist kuritegevusliste instinktidega, kuid alaliselt pandi toime sissewõtmise wahtkonna walwe all olewatesse ladudesse. Nende eksimiste eest on karistus üks raskemaist, ning kümned sõdurid pidid pikemaks ajaks sunnitööle minema.

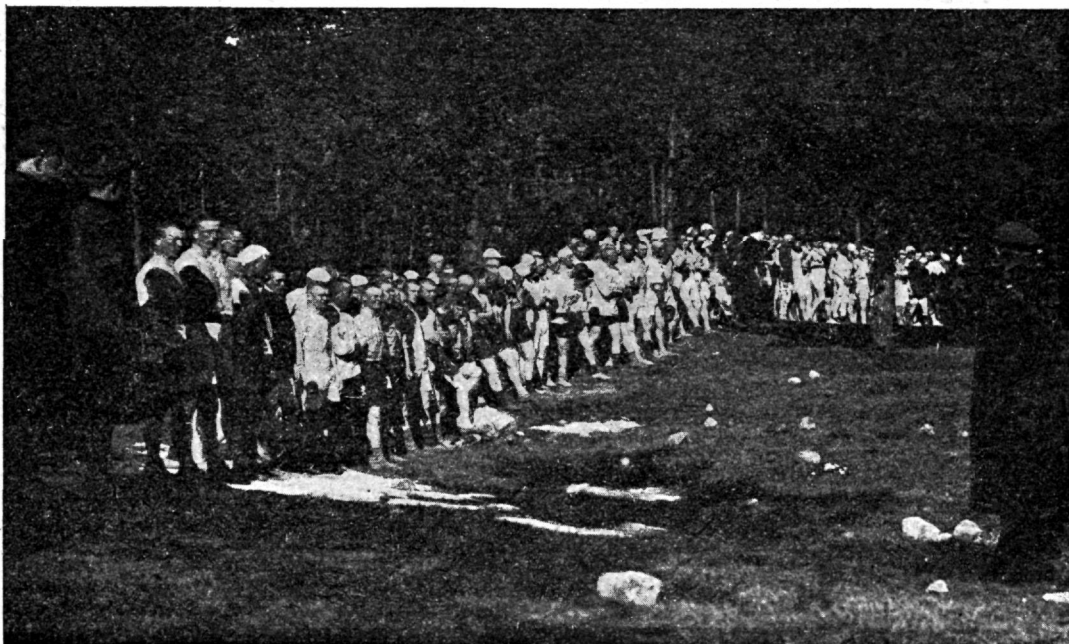
1922 aastaga wõrreldes on kuritarwitused riigiwarandusega tuntawalt tõusnud.

antud 52 isikust süüdi mõistetud 22, kuna raisatud waranduste üldsumma üle 3 miljoni marga tõuseb.

Nagu lähemast juhtumiste jälgimisest selgub, tõusewad kuritarwitused sel määral, kuidas elukallidus majandusliselt isikut rõhub. Riigiwara kõrwaldamisega käiwad kaasas tihtilugu wõltsimised, millega kuritegu püütakse katta ehk mille läbi teatud summat omastada tahetakse. Wõltsimisega aga käib kaasas juba wõrdlemisi raskem karistus, ning selle tõttu on wõltsimiste arw muude kuritegudega wõrreldes tühine. Et seadus omastamise ja raiskamiste puhul isikutele, kes oma tegu

Tallinna garnisoni murdmaa-jooks.

Foto K. Äkel.

Stardil Mustmäe all.

Osalt wõib seda seletada sõjaaegsete asjade uuesti üleswõtmisega. Puudub mõnes wanas aruandes kellegi allkiri ehk wastaw dokument, alustatakse asja, arwesse wõtmata olusid, mis selle puuduse põhjuseks. Sellest tekibki suur kuritarwituste pärast kohtu alla antute arw. Et aga rohkem kui wiiskümmend protsenti kohtu alla antutest õigeks mõistetakse, siis kinnitab see ülaltoodud wäidet.

Meeleldi toimepandud raiskamisi ja omastusi oli siiski küllalt. Nii on raiskamise ehk omastamise pärast kohtu alla

riigile kahju tagasi maksimisega tahawad lepitada, karistust pehmendab, siis on ka karistused sel alal wäga mitmesugused.

Üldistest kuritegudest tuleks kaitsewäes weel nimetada wigastamisi. Tihtipäele koguwad kaitsewäelased kokku pidudele, kus purju juuakse ja kaklema hakatakse. Kaklemisel ilmuwad välja terariistad, ehk tuuakse isegi wintpüssid kaasa, ning tagajärg on, et mõni kaklejaist haawata saab, ehk isegi surnult kohale lamama jääb. Sarnaseid juhtumisi on ette tulnud rohkem Narwas ja Tartus, vähem Tallinnas.

Ka wargusi tuleb sõdurite hulgas nagu mujalgi ette rohkem nende juures, kes enne sõjawäe teenistust juba on warastanud. Kõige enam tuleb wargusi ette wäeosast lahkunute juures, kes säält eemal wiibides raskesse seisukorda langewad ja selle tagajärjel oma käe wõõra waranduse järele sirutawad.

Üldse on möödunud aasta jooksul sõjaringk. kohtu poolt karistatud igasuguste wäär- ja kuritegude eest 269 sõdurit, ohwitseri ja ametnikku, neist sunnitööga 9, wangirooduga 67, wangistusega 56, distsiplinaar-kompaniiga 27, wähemate karistustega 102, amnesteeritud 8.

Kalifeed.

W. Kruus.
(Järg.)

Jõuti juba poolde metsa, kui Mõru ergas kõrw wastu jäätanud teed saabaste klopsumist kuulis. Ruttu pages ta metsa, kaaslased järgi. Siin wisati tee weerule põdsaste warju kummuli ja jäadi ootama. Mõru polnud eksinud. Jutukõmin lähenes. Warsti ilmusid teel nähtawale wiis sõdurit, punast, nagu wiieharulised punased tähed nende mütsidel seda tunnistasid. Nad kõnelesid läti keeli. Mõru wõttis seda arwesse. Nüüd wõis ta oma ülemuse ees teadete täpsusega hiilgada — wõis öelda, kummad meie wastas asusid, kas wenelased wõi lätlased. Punased olid omakorda meie pool luurangul olnud. Üksteise järgi liikusid nad mööda jäätanud teed, ühtelugu libisesid ja tasakaalu hoidmiseks püssidega siis wehklewaid liigutusi tehes. Neli esimest olid halwasti riides, peaaegu räbalais. Ilma et nad kordagi oleksid ümber waadanud, liginesid nad. Wiies, kes kindlal sammul kõigi järgi astus ja erksalt ümber waatas, oli oma kaaslastele ka wälimuselt täieline wastand. Jalas kandis ta peenest kollasest nahast säärikuid, seljas musta nahkset tushurkat. Ent mis Mõru pilgu wõõra juures kütkestasid, olid selle kalifeed. Säherdusi muinasjutulisi kalifeid, nagu Mõru siin nägi, polnud ta warem kusagil silmanud. Nad olid uuest sinisest diagonaal kalewist, wäga hääst, nagu Mõru, kes riide tundmises just wõhik polnud, seda leidis. Reisi mööda jooksid alla, wiimati saapasäärtesse kadudes, laiad punased kandid. Kalifeede suured eemalhoiduwad puhwid tegid nende kandja kintsudest ebaharilikult laiaks, sarnastades teda sipelgale, kui see tagumistele jalgadele püsti tõuseb. Kalifeede tagumik ja isegi osalt reied olid kulumise wastu kollaste nahksete lappidega kaitstud.

Juba ammugi oli Mõru unistanud endale kalifeid muretsema, millede wastu ta nõrkust tundis. Kapraliks saades muutus see talle juba tarwiduseks. Ta ei tohtinud

ju teistest kapralitest, kelledest mõnelgi üsna wiisakad kalifeed olid, alla jääda. Kuid rahapuuduse tõttu oli ta oma unistustest, nii meelitawad kui nad ka olid, seniajani alati pidanud loobuma. Ja nüüd nägi ta oma waenlase jalas sarnaseid kalifeid, millest ta warem isegi unistada poleks julenud. Mets ümberringi, teed mööda liginew waenlane — kõik kadusid Mõru pilgu eest. Ta nägi ainult weel suurte puhwidega ja laiade punaste kantidega kalifeid, mis teed mööda lähenesid.

Mõru kaalus, mis teha. Mitte seks polnud ta wälja saadetud, et iga möödaminejaga tüli norida. Seks polnud talle ülemus mingit wolitust kaasa annud. Tal oli ülesanne olnud, mille ta täitnud, muu ei tohtinud tasse puutada.

Kalifeede omanik jõudis peidusolijate kohale, ilma et ta hädaohtu, misteda waritses, oleks aimanud. Ta hakkas juba mööduma. — Weel mõni silmapilk, ja kalifeed on jäädawalt kadunud. Nad on wäärt, et riskeerida, — käis Mõrul mõte pääst läbi. Ja korraga tormas Mõru, endine mõistlik Mõru, hirmsa mõirgega, mis kusagilt sügawamast kui kurgust näis tõuswat, teel rahulikult liikkuwa wastase kallale, kaaslased talle järgi. Äkki metsast ilmuwat wastast nähes ja selle hirsmsat mõirgamist kuuldes, wiskasid neli esimest kogu püssid maha ja jäid, käed püsti, liikumatult seisma. Ainuke, kes Mõru nähes ja ta mõirgamist kuuldes külmawerd ei kaotanud, oli kalifeede omanik. Julge liigutusega wiskas ta püssi laskewalmis ja, ilma et aega oleks olnud sihtida, tulistas. Mõru tundis käewarres walu, nagu oleks keegi malgaga selle pihta hää hoobi wirutanud. Kuid enne kui kalifeede omanik Mõru wastu midagi otsustawamat oleks saanud ette wõtta, libises tal püss käest ja käsi langes jõuetult kõrwale. Üks Mõru kaaslastest oli püssipära hoobiga tal käelu purustanud. Weel tahtis ta terweks-

jäänud käega püssi maast ülës tõsta, kuid endasse sihitud täake ning väikeste mustendawate õõnsustega püssiraudu nähes, kust surm kuuli näol iga silmapilk walmis oli wälja sööstma, alistus temagi enda saatuse tahtele. Nõrgalt külge mööda alla ripendawa käega seisib ta, oodates enda otsuse langetamist.

End seisukorra peremehena nähes, tuli Mõrulle ta julge meel tagasi. Ta lasi oma meestel maast püssid üles korjata ja enda kätte hoiale wõtta. Siis mindi, wangid ees, metsa, kus ta frentshi seljast wõttis ja haawa waatas. Wiimane oli tühine. Kuul oli ülemist käemuskliit riiwanud, naha alt läbi jooksnud, ilma et sügawasse oleks tunginud. Mõru lasi sargikäikse räbalaiks käristada ja haawa kinni siduda. Siis jätkati käiku koju, walwetõkke poole — wõidetud ees, wõitjad neile järgi.

Enne walwetõkke jõudmist tehti metsa all wäikene peatus. Mõru tahtis weel enne walwetõkke jõudmist oma lagunenuid mundri waenlase oma wastu ümber wahetada, lootes selle toredusega omade hulka ilmudes furroori tekitada. Päälegi kahtles ta, kas talle, kui ta walwetõkke jõuab, enam mundrite wahetamist lubatakse. Oli see aga kord sündinud, tuli temaga juba leppida. Kommunistilt — ainult kommunist wõis säärast uhket mundrit kanda — wõeti ta kollased saapad, nahkne tushurka ja laiade punaste kantidega kalifeed ning jäeti ta ise aluspesu wael senikauaks ootama, kuni Mõrult selle rebenenud ja narmendaw munder wõeti ja talle selga passiti.

Nii kommunist kui ka Mõru olid endi wigestatud käte tõttu mundrite wahetamisel sunnitud wõõraste abi tarwitama. Kommunisti saapad ja kalifeed olid kui Mõrult wõetud mõõdu järgi ja tema jaoks walmistatud. Ainult tushurka oli enda uuele peremehele selle kehakuse tõttu weidi kitslane ja ähwardas selgatõmbamisel õmblustest rebeneda. Kommunistile aga ei tahtnud Mõru lai närune, haawast nõrgunud werest punaseks wärwunud munder sugugi sobida.

Mundrid wahetatud, jätkati liikumist walwetõkke poole. Mõru oli üliõnnelik. Tal oli seks küllalt põhjust. Luurkäik oli hästi õnnestanud. Haawa läbi pääses ta haigemaija, kus puhata sai. Frentshi käiksele wõis ta nüüd, haawata saamise tundemärgina, kuldpaela õmmelda, mis ta wälimusele hiilget juure andis. Ka oli ta nüüd tõeline kangelane, kelle wägitööd wangid ning haaw tõendasid. Kuid mis pääsi — tal olid nüüd kalifeed, millest ta warem isegi unistada poleks sõandanud. Ja nagu oleks tal raske uskuda, et see tõesti nii ja mitte unenägu, katsus ta neid ühtelugu.

Ainult kalifeede endine omanik oli kurb. Mitte sellepärast, etta oma mundri oli kaotanud, et ta haawatud — see kõik oli wõrdlemisi tühine. Tema kurbusel oli sügawam põhjus. Ta oli rügementi kommissariiks saadetud. Et oma energilikkust näidata, oli ta luurkäigu, mis muidu täiesti mõttetu, isiklikult ette wõtnud. Kuid selle asemel, et iseteadwalt tagasi tulla, oli ta kõige kurwemalt sisse kukkunud.

On seda waja?

Kaitsewäes teenib rohkesti ohwitseri, kellel kunagi õnnetus on olnud mõne tühja-tähja eest distsiplinaar-korras karistatud saada. Nii wõime leida, näiteks, ohwitseride kiidu-karistuse raamatutest sarnaseid asju: „Karistatud 25 mk. rahatrahwiga ämblikuwõrgu eest meeskonna wäljakäigukohas“, „karistatud 50 mk. rahatrahwiga selle eest, et temale alluw sõdur, puhkusel olles, end ei registreerinud“ j. n. e.

Siin ei taha meie kõne alla wõtta, kui wõrd sarnased karistused igakord otstarbekohased on. Meid huwitab küsimuse teine külg: kas on tarwilik, et muidu kõigiti eeskujulik sõjamees niisuguseid juhuslikke karistusi poolelua ega omis dokumentides peab kandma? Toome näite, mille sarna-

seid igal sammul wõib leida: 1920 a. karistas wäeosa ülem kompanii ülemat selle eest 100 mk. rahatrahwiga, et kompanii wälisukse all puudus jalgade puhastamiseks korralik matt; 1921—1924 a. see ohwitser wähematki distsiplinaar-karistust kannud ei ole; attestatsiooni järele hinnatakse tähendatud ohwitser kogu aeg hääks ehk wäga hääks. Kui nüüd see ohwitser teenistusest lahkub ehk teise wäeossa üle läheb, siis on temal pääle hää attestatsiooni kaasas teine „soowitus“ — wäljawõte kiidu-karistuse raamatust!

Käesolewal juhtumisel on tegemist ainult ühe distsiplinaar-karistusega ja, wõib olla, jääb see hää attestatsiooni kõrwal warju. Oletame aga, et see ohwitser teenib 5 - 6

aastat ja saab iga aasta, kõige hoole ja püüdmise päälle vaatamata, mõne üksiku distsiplinaar-karistuse osaliseks (kes on sõjawäes üldse garanteeritud, et mõni märkus säält ei tule, kust teda kõige vähem oodati?!). Distsiplinaar-määrustiku § 93 põhjal kustutatakse need karistused ohwitseri kiidu-karistuse raamatust maha ainult siis, kui ta majoriks ülendatud. Kuid kes arwab üles need aastad, mil lipnik rahuajal majoriks ülendatakse?! Tähendab, oled küll väga hästi attesteeritud ohwitser, kuid sinuga ühes rändab wäeosast wäeossa pikk „pattude register“; olgugi need karistused tähtsusetad, kuid ühele lehele koondatult jätawad nad tõesti warju teise dokumendi — väga häa attestatsiooni. Meie teame, kui ettevaatlikud ollakse distsiplinaar-karistuste suhtes teistes ametkondades, rääkimata erasutustest; teenistusdokumentide järele on nende asutuste kõige halwemad ametnikud sõjawäelaste kõrwal otse „süütused“ ise. Lahkub ohwitser kaitsewäest ja hakkab teenistust otsima muudest ametkondadest, siis nõutakse tema kohta ka wäljawõtet kiidu-karistuse raamatust. Wõib arwata, missuguse näo teeb tööandja, kui temale „väga häa“ attestatsioo-

niga ohwitseri kohta esitatakse terwed leheküljed „karistustega“.

Ülemaloodud asjaoludega arwestadestuleks Wene distsiplinaar-määrustiku § 93 muuta. Kuidas teda muuta, selle kohta wõiwad arwamised lahku minna Nende ridade kirjutaja ettepanek on: iga järgmise aukraadi ülendamisel senised distsiplinaar-karistused likwideerida. Wäga hästi ja hästi attesteeritud ohwitseride distsiplinaar-karistused kustutatakse maha, kui nad, olgugi samas aukraadis, ühe aasta laitmatult teeninud, s o. mingisugust karistust kannud ei ole.

— ms. —

Toimetuse märkus. Toimetusel olewate andmete järele leiab käsitatud küsimus arwatawasti lahenduse uues distsiplinaar-määrustikus, sest selle määrustiku projekti teisel lugemisel Sõjanõukogus on wastu wõetud § järgmise redaktsiooniga: „Kui ohwitser ehk üleajateenija tegewa teenistuse wiie aasta kestwusel ei ole karistatud ei kohtu poolt ega arrestiga distsiplinaar-korras, loetakse kõik kuni selle tähtajani ärakantud distsiplinaar-karistused mahakustutatuks, mille kohta raamatusse wastaw märkus tehakse.“ Mis puutub rahalistesse karistustesse, siis ei ole need uue määrustiku projektis distsiplinaar-karistusena üldse ette nähtud.

Isikliku wastutawuse küsimust distsiplinaar-alal kawatseb toimetuse lähemal ajal walgustada.

Bibliograafia.

Сборник программ для школ подготовки младшего командного состава стрелковых дивизий Р.К.А. Высший военный редакционный совет. Москва 1923. „Tööliste ja talupoegade punase sõjawäe“ küttide diiwisi nocremate juhtide ettevalmistamise õppekawa on ette nähtud neljakuulise kursuse jaoks (s. o. 17 õppenädalat — 102 õppepäewa ehk 714 õppetundi). Ained jaguwend liikidesse: 1) Üldhariduslised ained (wene keel, aritmeetika, geograafia ja maadetundmine) — 68 tundi; 2) poliitilised algteadmised (политграмота) — 92 tundi; 3) sõjawäelised ained — 526 tundi; 4) katsed — 28 tundi.

Maadetundmise kawas on muu seas ka Nõukogude Wenemaa naabrite—Soome, Eesti, Läti, Leedu, Poola ja Rumeenia — tundmaõppimine, nende riikline kord ja rahwaklasside seisukord. Meie erilist tähelepanu wäärrib aga poliitiliste algteadmiste õpetamine, mis on jaotatud 46 kahe-tunniliseks loenguks (беседа): 1) Punawägi, koosseis ja organisatsioon (loengud 1—9) — milleks on tarwilik punawägi, punawäe lahkuminek kodanlistest sõjawägedest, komisariide ülesanded, kodusõja ajalugu, punawäelaste kodanlised õigused jne. 2) Nõukogude wõim ja tema korraldus (loengud 11—12) — tööliste õiguste deklaratsioon, walimisõigus, kodanlise demokraafia ja proletariadi diktatuuri wõrdlus jne. 3) Nõukogude wõimu poliitika (loengud 13—21) — siin on muu seas ette nähtud elektrofikatsioon ja selle tähtsus, erakapitaali tähtsus Nõukogude wabariigi majanduses, kontsessioonid jne. 4) Nõukogude wõimu tekki-

mine (loengud 22—26) — alatakse klasside tekkimisega Wenemaal, 1905 a. rewolutsioon, ilmasõda ja isewalitsuse langemine, vähemlaste ja sotsiaal-rewolutsionääride äraandlikkus, wõitlus Kerenski walitsusega, kodusõda. 5) Nõukogude Wenemaa kapitalistiline ümbrus (loengud 27—34) — wiis loengut on pühendatud naabrite, Poola, Rumeenia ja Balti riikide sõjalisele ja poliitilisele ülewaatele, teised kontrewolutsiooniliste parteidele, banditismile, kapitaali püüded Nõukogude wõimu kukutamiseks jne. 6) Tööliste liikumise rahvuswaheline iseloom (loengud 35—37) — 3. kommunistiline internatsionaal, ilmarewolutsiooni wäljawaated jne. 7) Wene kommunistiline partei ja teised parteid (loengud 38—41). 8) Punawäelase kaswatamine (loengud 42—46).

Paljustest käsiraamatutest poliitiliste loengute jaoks nimetame ainult mõned autoiid, nagu: Lenin, Trotski, Stutshka, Kamenew, Sinowjew. Baltiiriikide tundmaõppimiseks soowitatakse: Гран, Прибалтийские государства (Латвия, Литва, Эстония); Soome kohta: Шлихтер, Финляндия. Kuid iseäralist tähelepanu tuleb siin juhtida „Poliitilise määrustiku“ (Политустас) projekti pääle. Wiimane näitab, kui suure tähtsuse annab Nõukogude wõim oma huwide kaitseks tarwilikule kihutustööle sõjawäes, wälja andes selle jaoks isegi eraldi määrustiku, nii et sõdur tohib kahelda sääl toodud poliitiliste andmete juures sama wähe kui kõigi teiste määrustikuliste sõjawäeliste tõdede juures

A. K.

Kõigile wäeosadele ja wabadussõjast osawõtnuile.

„Sõduris“ nr. 1. s. a. on toodud lühike ülewaade Wabadussõja Muuseumi tekkimisest ja tema senisest tegewusest, seejuures mõne sõnaga tema sihte puudutades. Järgnewate ridadega tahab muuseum oma tege-wuskawa ligemalt tutvustada ja selle läbi-wiimiseks kaastööd paluda.

Kuna haruldasemad mälestusasjad suu-remalt osalt muuseumis juba aset leidnud, on järg, nii öelda, harilikkude asjade käes. Need tulewad sõjaajal tegutsenud wäeliikide ja üksuste mälestusmärkidena muuseumis alal hoida. Muuseum ei ole ainult harul-duste hoiukammer, waid ka piltlik ajaloo-raamat, kus midagi wahele ei tohi jääda, mis tegurina ajaloos kaasa on mõjunud.

Kõigil wäeosadel tuleb oma eritlusmär-kide, lippude, õlalappide, käesidemete, pit-satite ja piltide kogud, mis sõjaajast pärit, kokku seada nende põlwenemise järjekorras (näiteks, „Pärnu kaitse pataljon“, „9 Rahwa-wäe polk“ j. n. e.), selle juure lühike kirjel-dus wormeerimisest, ümberwormeerimisest j. n. e. ühes wäeosa looja ja sõjaaegsete ülemate piltidega, ühtfasi ära märkides, kui kaua keegi wäeosa juhatas ja, kui wõima-lik, juhi lühikest elulookirjeldust juure lisa-des. Wäeüksuste mälestuskogude korralda-miseks on muuseumil kindel kawa, millest ükski sõjaajal tegutsenud üksus wälja ei jää.

Muuseum paneb kõigi wäeosade ülema-tele südame pääle leida wäeosast keegi isik, kes, muuseumiga ühendusse astudes, wäeosa mälestuskogu korraldamise enda pääle wõtaks. Selle töö hulka kuuluks weel iga wäeosa wabadusristi kawaleride piltide kogumine, kusjuures tarwilik oleks, et iga wabadusristi kawaler sinna juure ka oma elulookirjelduse ja sõjamälestused lisaks. Need pildid awaldatakse „Sõduris“ ja hoitakse

hiljem muuseumis alal. Asjasse pühendatud kaastöölised wõiksid ka wäeosast tagawa-rawäkke lahkunud wabadusristi kawaleride mälestusasjade omanikkudega ühendusse astuda, mis korrajate organisatsiooni aitaks laiendada. Pääle ülalnimetatu korjab muu-seum ka suuremaid asju, mis weel ladudes wõi wäeosade juures alal hoidunud, nagu wanad purustatud suurtükid, püssid, kuulipil-dujad ja muud sõjawalu kannatanud ehk waenlaselt wõetud sõja- wõi tarberiistad ehk nende osad. Ei oleks põlataw isegi mõni soomusrongi suurtükiplatworm wõi wagon, mis waenlase tulest purustatud, kui niisugu-seid alles weel peaks olema. Kuigi prae-gusse muuseumi ruumi suuri asju paigutada ei saa, ei tohi meie tähtsaid mälestusasju siiski häwineda lasta. Soomusrongidest peab wäärilise mälestuskogu kokku seadma, mille suuremaid asju nii kaua, kuni muuseum wäljapanemiseks kohase ruumi leiab, ladus alal wõib hoida. Mere- ja lennuwägi, kus sa-muti suuremaid asju leidub, — nagu purusta-tud dessantpaate, mahalastud waenlase len-nukite osi j. n. e. — on oma mälestuskogu koondamisele asunud. Laewadest ja lennuki-test kawatsetakse isegi mudelid walmistada.

Meil on muuseum olemas, waja teda täiendada ja wabadussõja wääriliseks kujun-dada. Sellel on tulewikus suur rahwusaja-looline tähtsus. Teadku igaüks, keda see üleskutse otsekoheselt wõi kaudselt puudu-tab, et seda tööd ei wõi edasi lükata, sest asjad häwinewad kiiresti. Ühiselt töötades wõitsime sõja, ühiselt töötades jäädwustame ka tema mälestuse. Asugu kõik tööle, weel pole liig hilja!

W a b a d u s s õ j a M u u s e u m ,

Tallinn, Wene t. 5.

Ametlikud teated.

Sõjawäe määrustikkude ja eeskirjade üksik-müük on sõjaministri käsukirjaga „Sõduri“ talituse pääle pandud.

Määratakse teenistusse: Leitnant Alfred Kuus-mann, tagawarawäest, Sõjawäe Warustuswalitsuse Sõjariistade osakonda.

Wiiakse üle teenistusse: Alam-kapten Paul Seim, 3. üksikust jalgwäe pataljonist 7. jalgwäe rügementi.

Arwatakse tagawarawäkke: Registreerimisele ilmunud lipnik Iwan Jostmann-Schits. Sanitäär-leitnant Karl Prima, 3. suurtükiwäe rügemendist. Lipnik Herbert Must, ajapikenduselt.

Wabastatakse kaitsewäe teenistusest: Lipnik Boris Tiets, ajapikenduselt, Sõjawäe Terwishoiu walitsuse ülema otsusel.

Kustutakse arstide nimekirjast: Arst Roman Weinberg, tagawarawäest, surnud.

Segateated.

Meie kõrgemate sõjawäe õppeasutuste elust.

Hiljuti tekkis ellu wanemate wäejuhtide informatsiooni kursustel ja kindralstaabi kursustel sõjateaduste harrastajate ring. Nimetatud kursustel on peetud rida teaduslikke ettekandeid ja referaate, milledele mõttewahetused järgnesid. Mõnedel ettekannetel wiibisid sõjaminister h-ra Anderkopp, sõjawägede staabi ülem kindral-major Lill, sõjawäe ühendatud õppeasutuste ülem kolonel Rink, klasside inspektor kolonel Salf ja teised. Senini on sõjateaduse harrastajate ringi poolt järgmised ettekanded peetud:

1) Kindral-major **Lebedew**: „Prantsuse pataljoni pääletungi lahinglahinglaskmisega“:

2) Kolonel-leitnant **Sternbeck**: „Prantsuse diwiisi pääletungi tegewus“. Taktilise ülesande lahendamise analüüs. Nimetatud ülesanne anti prantsuse ohwitserideie wõistluseksamitel kõrgemas sõjakooli astumisel 1923 a.

3) Kolonel-leitnant **Oinas**: 2 diwiisi manööwrid“ Petseri raioonis septembris 1923 a.“

4) Kolonel-leitnant **Riiberg**: „Mitmesuguste sapöörtööde edu lahingolukorras ilmasõja kogemuste põhjal“.

5) Kolonel-leitnant **Traksmann**: „Lahing Montdidier juures 8—10 aug. 1918 a. Kindral Debeney prantsuse 1. armee tegewus“.

6) Kolonel-leitnant **Rüütel**: „Diwiisi manööwer Narwa, Wasknarwa, Jõhwi raioonis septembris 1923 a.“.

7) Kapten **Normak**: „Prantsuse lennuwäe tegewus Montdidier lahingus 8—10 aug. 1923 a.“.

8) Major **Kirschbaum**: „3. diwiisi manööwer Nuia raioonis 1923 a. septembris“.

On ettevalmistusel kolonel-leitnant Sternbeck'i ettekanne „Sideteenistus prantsuse wäes“.

Oleks soowitaw, et mõned neist ettekandeist meie ohwitseride kogus Tallinnas ja teistes garnisonides kordamisele tuleksid.

Loengud. Sport. Piduõhtud.

Tallinna garnisoni Sõdurite Kodus.

Esmaspäewal, 11. weebr. kell 19—20 Tallinna Tehnikumi üliõpilase R. Ambros'i loeng: „Ajalooline ülewaaide sildade ehitamise kohta ja nende ehitamise tüübid“.

Teisipäewal, 12. weebr. kell 19—20³⁰ wõimlemisõhtu.

Kesknädalal, 13. weebr. kell 17—20 ohwitseride õppus.

Neljapäewal, 14. weebr. kell 19—20³⁰ wõimlemisõhtu.

Reedel 15. weebr. kell 19—20 maadeteaduse õpetaja J. Lukatsi loeng: India rahwaste elu ja fakiiride imeteod. Loengut selgitawad udupildid. Kell 20—21³⁰ kinoetendus.

Laupäewal, 16. weebr. kell 19³⁰—24 Sõdurite Kodu poolt korraldataw kontsert ja tantsuõhtu.

Küsimused ja kostused.

KÜSIMUS nr. 4: Kas on reamehel, kes päewakäesuga määratud wäeosa koosseisus ettenähtud noorema ehk wanema allohwitseri-telefonisti wõi kirjutaja kohale, õigus kanda aukraadi tundemärke wiimaste kohtade järele?

WASTUS: Ei ole, sest aukraadi tunnuseid kantakse aukraadi, mitte aga ametkoha järele.

Toimetusele saadetud kirjandus.

Eesti Majandus, tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri, № 5.

Eesti Spordileht, Eesti spordi keskliidu häälkandja, nr. 1—2.

Kõdu, Perekondlik kirjanduse, teaduse ja kunsti ajakiri, nr. 3.

Eesti Politseileht Administs. õiguse aeg-kiri nr. 4/5.

Kirjawastused.

„Üks Sõduri lugeja“. G. Leetsi artiklis „Inglise tasku kompas-bussol ja selle tarwitamine“ (Sõduri Lisa IX 1923 a.) juhtunud wigade kohta ilmub autori poolt parandus ligemas numbris.

Sõduri talituses on saadawal järgmised raamatud:

Ratsasõidu õpetus	Hind 50 mk
Juhatused käsigranaatide piidumiseks	„ 10 „
Jalgwäe määrustik, 1. osa	„ 50 „
Kehaline kaswatus.	
Wõimlemismängud, I wihk	„ 25 „
Kehaline kaswatus.	
Wõimlemismäng. Liidu jalgpall, II wihk	„ 35 „
Lühikesed juhendid talwisteks õppusteks ohwitseridega	„ 20 „
Ameerika Ühisriikide sõjawägedes makwad doktriinid, printsiibid ja meetodid	„ 20 „
Määrused sõjamängu korraldamiseks.	„ 25 „
Laske-eeskiri jalgwäe relwadele, I osa	„ 120 „

Tähendatud raamatuid wõib ka postiga tellida, kusjuures saatekulu tellija kanda jääb.

„Sõduri“

järgmised aastakäigud on weel saadawal

1-ne aastakäik (1919 a.) 39 numbrit (puudub № 1), hind 150 mk.

2-ne aastakäik (1920 a.) 52 numbrit, hind 200 mk.

4-jas „ (1922 a.) 23 numbrit (puudub № 1) ühes lisadega (12 numbrit), hind 300 mk.

5-es aastakäik (1923 a.) 24 numbrit ühes lisadega (12 numbrit), hind 300 mk.

Kolmandast aastakäigust on saadawal mõned üksikud numbrid.

Tellida wõib, postiga ehk suusõnal, „Sõduri“ talitusest, Tallinn, Pagari tän. 1, tuba 25-a. Telefon № 163 (Sw. keskj.).

Wastutaw toimetaja: **E. Limberg.**

Wäljaandja: **Kindralstaabi Walitsus.**